

Kokousmuistio - Suomen residenssien tapaaminen 2008

PAIKKA Saaren kartano, Mietoinen

AIKA 16.9.2008 klo 10–16

OSALLISTUJAT

Art Centre Saksala ArtRadius Marja de Jong | **Fiskarsin taiteilijaresidenssi** Sade Kahra | **HIAP-residenssikeskus** Thomasz Szrama | **Keuruun museo – Santun talo** Kirsi Sundholm | **Kolin Ryynänen** Liisa Haverila | **Koneen Säätiö, TKT residenssijaosto** Hanna Nurminen | **KulttuuriKauppila** Leena Vuotovesi | **Loviisan residenssi** Jouni Jäppinen | **Pohjoismaisen ministerineuvoston taide- ja kulttuuriohjelman residenssimoduulin asiantuntijaryhmän jäsen** Irmeli Kokko | **Porvoo A-i-R** Anne Räisänen | **Pro Artibus AiR** Åsa Lönnqvist | **Raumars** Hannele Kolsio | **Saaren kartano** Anna Kortelainen, Nina Rantala | **Sumu-residenssi** Reino Koivula, Riina Lundman | **Suomen Taiteilijaseuran ateljeesäätiö, Tapiolan vierasateljee** Riikka Suomi-Chande, Esko Vesikansa | **Taiteen keskustoimikunta** Kirsi Väkiparta

OHJELMA

Tervetuliaissanat ja taiteen keskustoimikunnan residenssijaoston terveiset

Asiamies Esko Vesikansa, Suomen Taiteilijaseuran ateljeesäätiö

Saaren kartano tutkija- ja taiteilijaresidenssinä

Toiminnanjohtaja Hanna Nurminen, Koneen säätiö/Saaren kartanon residenssi

Yhteisötaiteilija Nina Rantala, Saaren kartanon residenssi

Lounas

Residenssien tilannekatsaus

Kaikki osanottajat

Kahvi ja opastettu kierros kartanon tiloissa, taiteilijatapaamisia

Asiaa yhteisötaiteesta – residenssitoimijan näkökulma

Tuottaja Hannele Kolsio, Raumars taiteilijavierasohjelma

Residenssitoiminta pohjoismaisessa taide- ja kulttuuriohjelmassa 2007–2010

Pohjoismaisen ministerineuvoston taide- ja kulttuuriohjelman residenssimoduulin asiantuntijaryhmän jäsen Irmeli Kokko

Ateljeesäätiön ja Taiteen keskustoimikunnan vuotuinen residenssitapaaminen kokosi syyskuussa Saaren kartanoon taiteilija- ja tutkijaresidenssin päärakennukseen yhteensä 19 residenssiorganisaation ja Taiteen keskustoimikunnan residenssijaoston edustajaa.

Osallistujat toivotti tervetulleeksi **Koneen säätiön** puheenjohtaja, **Saaren kartanon** toiminnanjohtaja **Hanna Nurminen**, joka kertoi mm. residenssin käynnistyksestä ja ensimmäisestä vuodesta taiteilijakäytössä.

- vuoden 2008 alusta lähtien residenssissä on työskennellyt erityisesti kääntäjiä ja kirjailijoita sekä muutama taidemaalari, kesäisin kaikki tilat on annettu tuotantoryhmien käyttöön. Taiteilijoille tarkoitettut tilat käsittävät piharakennuksen 4 asuntoa (osa sopii myös perheellisille) ja entisessä kavinavetassa sijaitsevat kuvataiteilijoiden ja tanssijoiden työtilat (sopii tanssiharjoituksiin, hyvä tanssilattia) sekä päärakennuksessa sijaitsevat kirjailijoiden työhuoneet. Lisäksi myöhemmin on

tarkoitus kunnostaa vielä 4 asuntoa ns. renkitupaan. Residenssin markkinointia ei ole vielä kohdistettu ulkomaille, ensimmäisenä vuonna residenssiin tuli 100 hakemusta, joista 10 ulkomailta.

Saaren kartanon residenssiprofiilille on ominaista alueellinen ja paikallinen vuorovaikutus. Residenssin yhteisötaiteilijana toimiva **Nina Rantala** esitteli projekteja joita hän oli tehnyt eri yhteisöjen kanssa (tatuointi-aiheet norjalaisten merimiesten iholle, tuhopoltetun Porvoon tuomiokirkon kattopaneujen rakennus jne.) sekä Mietoisten seudun asukkaiden kanssa projektin liittyen identiteettiin ja muutokseen maaseudulla. Saaren kartanossa on yhteisöllisyyden tunteen luomiseksi myös itse residenssissä järjestetty vierastaiteilijoille ja talon välle mm. yhteinen brunssi aina maanantaisin.

Ateljeesäätien asiamies **Esko Vesikansa** toivotti myös osallistujat tervetulleeksi ja välitti residenssijaoston terveiset; osallistujille jaettiin myös tiedote taiteen keskustoimikunnan residenssiavustusten hakuajkojen muutosaikataulusta.

Residenssit raportoivat omat kuulumisensa. Moni osallistujista oli ensimmäistä tai toista kertaa vuositapaamisessa mukana.

- valokuvataiteilija **Sada Kahra** kertoi että vuodesta 2006 lähtien toimineessa **Fiskarsin taiteilijaresidenssissä** on ollut taiteilijoita mm. Japanista ja USA:sta. Vaikka ympäröivä Fiskarsin taiteilija/käsityöläisyhteisö tarjoaakin erityisen miljöön, ei erillistä työpajaa ole vierastaiteilijalle automaattisesti tarjolla. Taiteilijoille on pyritty järjestämään kuitenkin aina mahdollisuus puhua ja esitellä työtään. Residenssi käsittää 2 asuntoa työhuoneineen.
- kulttuurimaantieteilijä **Riina Lundman** oli aloittanut mediataiteen residenssi **Sumun/galleria Titanikin** residenssi- ja näyttelyvastaajana syyskuun alussa; Lundmanin tausta on helpottanut residenssitaiteilijoiden urbaaniin ympäristöön sijoittuvien projektien toteutuksessa. **Reino Koivula Arte ry:stä** kertoi että vuonna 2006 aloitetussa residenssiohjelmassa on ollut yhteensä 20 residenssitaiteilijaa. Residenssi on onnistunut verkostoitumaan hyvin paikallisiin taiteen kentän toimijoihin ja järjestöihin. Residenssitaiteilijat käyvät luennoimassa mm. Turun piirustuskoulussa, lisäksi yhteistyöverkoston kautta löytyy tarvittaessa helposti erilaisia projektitiloja residenssitaiteilijoille. Sumu/Titanik on järjestänyt myös työpajoja mm. kokeellisen musiikin saralla. Residenssitaiteilijoiden dokumentointi on hoidettu järjestelmällisesti, kaikki taiteilijat haastatellaan videolle. Sumu on yksi suomalaisresidensseistä joka sai myönteisen päätöksen pohjoismaisesta rahoituksesta viime hakukierroksella ja yhtenä painopisteenä onkin nyt pohjoismaiset taiteilijat.
- **Leena Vuotovesi Kulttuurikauppilasta** Iistä kertoi residenssin taustasta ja käynnistämisestä, toiminta sai alkunsa kolmen paikallisen taiteilijan aloitteesta, hankkeelle saatiin unionirahoitusta ja Iin kunta palkkasi työntekijän. Residenssi on toiminut kaksi vuotta. Residenssi- ja asuintila käsittää n. 100 neliötä. Vuotovesi kertoi myös alkavasta yhteistyöstä paikallisen lukion kanssa joka tarjoaa residenssitaiteilijoille opetusmahdollisuuksia. Vuotovesi on mukana myös Iin kunnan elinvoimapaalveluhankkeessa.
- **HIAP** toimii nykyään aktiivisesti eri yhteistyötahojen kanssa, mm. Art Contact (live art event) – tapahtuma järjestetään HIAPin tiloissa kuukausittain ja sen toimintaa valotti HIAPissa harjoittelijana aloittanut **Tomasz Strama**.
- läänintaiteilija **Liisa Haverila** totesi että **Kolin Ryytäsen** merkitys koetaan alueellisena, se kattaa koko alueen ja sen koulut; residenssitaiteilijat käyvät luennoimassa mm. Lieksan kuvataidekoulussa ja Joensuun ammattikorkeakoulussa. Ensi vuonna residenssi täyttää 10v. Läänin toimikunta tarjoaa läänintaiteilijan työpanoksen, muuten toiminta ei olisi mahdollista. Jatkossa residenssi avautuu mahdollisesti myös muiden taiteenalojen taiteilijoille sekä kriitikoille, ja ulkomaisten taiteilijoiden lisäksi myös suomalaistaiteilijoille.
- **Åsa Lönnqvist Pro Artibuksesta** kertoi että vuodesta 1999 lähtien toiminut residenssi on tekeä yhteistyötä mm. ammattikorkeakoulun kanssa, lisäksi Pro Artibuksella on suomenruotsalaisille kuvataiteilijoille suunnattu 3-vuotinen asumis- ja työskentelystipendiohjelma.
- **Jouni Jäppinen Loviisan vierasateljeesta** totesi että Loviisassa pieni paikallinen taiteilijayhteisö on residenssin toiminnassa haaste.

- Porvoon taidetehtaalla toimiva **Porvoo A-i-R** on laajentunut paperi-/kuvataiteesta myös ääni- ja mediataiteeseen sekä jazzmusiikkiin ja muuttunut ympärivuotiseksi. Kaupunki tukee toimintaa. **Anne Räisäsen** mukaan residenssi joutunee piakkoin evakkoon Taidetehtaan remontin takia mutta saanee toivottavasti pian uudet tilat veturitalleilta.
- **Kirsi Sundholm** Keuruun museosta kertoi museon yhteydessä toimivan **Santun talon** toiminnasta. Se vastaanottaa suomalaisia ja ulkomaisia taiteilijoita 1 kk:n jaksoiksi, tarkoituksena on siirtyä ympärivuotiseen toimintaan.
- **Marja de Jong Saksala ArtRadius** residenssistä Haukivuorelta esitti residenssin monipuolista toimintaa. Entinen vanhainkoti kunnostettiin taiteilijakäyttöön Marja de Jongin vision pohjalta ja vuodesta 2005 lähtien taidekeskus on vastaanottanut vierastaiteilijoita eri puolilta maailmaa. Viime vuosina residenssi on tehnyt yhteistyöprojekteja mm. USA:n ja Hollannin taiteen kentän toimijoiden kanssa.
- **Raumars** juhli 10-vuotistoimintaansa viime vuonna.
- Samoin **Tapiolan vierasateljee** vietti 10-vuotisjuhliansa viime vuonna. **Riikka Suomi-Chande** kertoi että ateljeesäitiö on ollut mukana edistämässä myös ensi vuoden syksyllä valmistuvia Pietarin Suomi-talon taiteilijahuoneistoja sekä suomalaistaiteilijoille määräaikaiseen työskentelyyn tarkoitettua Lietsalo-projektiateljeeta Kalasatamassa Helsingissä. Eurooppalainen Pépinières-ohjelma hakee taas unionirahoitusta uudelle nelivuotiselle residenssiohjelmalle. Ateljeesäitiön tilastoimista suomalaisresidenssien taiteilijavierasmääristä tiedotetaan myöhemmin.
- taidesihteeri **Kirsi Väkiparta taiteen keskustoimikunnasta** on vuoden 2008 alusta toiminut toimikunnan kansainvälisten asioiden vastaavana ja mainitsi että keskustoimikunnassa on pohdittu mm. alueellisten taidetoimikuntien residenssien toiminnan kehittämisen suuntia.

Kahvin ja opastetun kierroksen jälkeen **Hannele Kolsio Raumarsilta** puhui yhteisötaiteesta tuottajan näkökulmasta, mm. siitä miten yhteisötaideprojektit toteutuvat ja mitä ongelmia tuottaja työssään kohtaa. Haasteita ovat aikataulut ja yllättävät esteet sekä esim. välineistöhankeinnot projekteihin kun omaa kalustoa ei ole. Projektien yhtenä tavoitteena on ihmisten herättäminen yhteisöllisyyteen: työikäisiä on kuitenkin vaikea saada mukaan yhteisöprojekteihin, päiväkotij- ja koululaiset ovat kiitollista kohderyhmää. Raumarsin julkaisema kirja "Yhteyksiä – Asiaa yhteisötaiteesta" ilmestyi viime vuonna.

Päivän päätteeksi **Irmeli Kokko** loi katsauksen pohjoismaisiin rahoitusmahdollisuuksiin ja selvitti erityisesti pohjoismaisen ministerineuvoston liikkuvuus- ja residenssiohjelmaa. Vuoden 2007 rakenneuudistuksen myötä luotu uusi rahoitusmalli eroaa aikaisemmasta mm. siinä että aiemmin ministerineuvosto rahoitti instituutteja kuten Nifcaa joka valitsi ja lähetti taiteilijoita, nyt tuetaan suoraan eri organisaatioita jotka saavat itse valita taiteilijansa. Käytännössä ministerineuvosto antaa mandaatin asiantuntijaryhmille (vaihtuvat joka kolmas vuosi) jotka jakavat tukea ja kehittävät ohjelmaa ja samalla muodostavat sen kriteerit. Pohjoismaisen kulttuuripiste vastaa ohjelmien informaatiosta ja hallinnosta.

Ensimmäisellä hakukierroksella hakemuksia oli saapunut 60 ja yhteensä 17 hakemusta hyväksyttiin. Osa residenssitapaamisessakin paikalla olleista toimijoista oli saanut tukea ohjelmasta – mm. HIAP ja Sumu-residenssi. Ohjelmassa ei ole maakiintiöitä. Kokon mukaan Pohjoismaissa on 145 residenssiä (Suomessa on lukumääräisesti eniten, mutta esim. Baltic Art Centerin vuosibudjetti oli Kokon mukaan 2006 yhtä suuri kuin koko residenssijaoston vuosibudjetti). Myöhemmin ohjelmaan liittyvät mukaan myös Viro, Latvia ja Liettua. Nyt valitut residenssiohjelmat käynnistyvät 2008 ja tuki on 3-vuotinen (myönnetään 1 vuodeksi kerrallaan), tukea saaneet residenssit muodostavat residenssirenkään ja hyötyvät yhteisestä tiedotuksesta sekä yhteistapaamisista. Halutessaan eri moduuleista voi hakea tukea useampivaiheiseen pohjoismaiseen yhteistyöhön, alkaen taiteenalan ammattilaisen lyhyistä oleskeluista pohjoismaissa, pohjoismaisten taiteilijoiden vastaanottoon, ja residenssien väliseen yhteistyöhön ja verkostoitumiseen, lisätietoja www.kknord.org

Pohjoismaisen rahoitustietopaketin jälkeen **Esko Vesikansa** toi vielä esiin tuoreimmat kuulumiset Suomenlinnan ateljeiden kehiksestä (osallistujille jaettiin Näyttelyvaihtokeskus Framen tiedote) sekä kehotti residenssejä myös tutustumaan Irmeli Kokko-Viian keväällä 2008 valmistuneeseen Pro gradu -tutkielmaan "Taiteilijaresidenssitoiminnan rooli nykytaiteen tuotannossa" (Jyväskylän yliopisto/Kulttuuripolitiikan maisteriohjelma). Keskustelua osin jatkettiin vapaammassa muodossa kotimatalla; osa osallistujista jatkoi iltaa Turussa vielä tutustumalla näyttelytarjontaan.